

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Evsebivs || De Euangelica pr[a]eparatione

Eusebius <Caesariensis>

[Augsburg], 1522

VD16 E 4299

Quod mali dæmones ad omnia flagitia & facinora homines impellebant.
Cap. viij

urn:nbn:de:hbz:466:1-34477

tem foueam igni repletam inciderent. Iure igitur Hebraeorum scriptura reprehendit eos, qui moribus patrum contemptis, haec imitati sunt, dicens. Immolabantque filios atque filias suas daemonibus, in factaque terra est in sanguinibus, & contaminata in operibus eorum. Arbitror iam per ea quae dicta sunt satis patere, non bonorum daemonum inuentionem fuisse priscam illam, & primam simulachrorum institutionem, & uniuersam religionem gentilium, sed perniciosorum omnino atque scelestorum. Itaque uerus profecto inuenitur propheticus ille sermo. Omnes dii gentium daemones. Apostolicum etiam illud quo dicitur, quia quae gentes sacrificant, daemonibus non deo sacrificant. Et certe si quid boni in deis gentilium esset, amatores profecto iustitiae salutare & benefactores hominibus essent, nec humano sanguine gauderent. Sed responsis & omnibus modis a cede humanum genus repellerent.

Quod mali daemones ad omnia flagitia & facinora homines impellebant. CAPVT VIII.

Quod uero maligni ad ista daemones humanum genus intruserunt, quis per se ipsum pateat, tamen inde quoque apertius uidebis, si adulteria & fornicationes gentilium, quae usque ad hunc diem in Heliopoli Phoenice, multisque alijs in locis peraguntur, in mentem tibi ueniant, quasi enim primitias quaedam dijs debitas turpissimas huiusmodi operationes in templis offerunt. Nam si nec homines quidem modesti ac mites caedibus & stupris laetantur, quanto magis dii aut boni daemones ab his rebus erunt alieni? Si vero quispiam obijciat malignos quidem esse daemones eos, qui haec petunt, alios autem illos bonos, quos maxime tanquam Saluatores uenerant, querendum ubi nam isti Saluatores sui, quos colunt sint, & non possunt malorum uim ab huiusmodi facinoribus atque flagitijs auertere. Quomodo autem boni sunt, si malos daemones non depellunt? si cultoribus non auxiliantur? Aut cur humanum piuumque hominum genus atrocitate malorum daemonum uexari permittunt? Cur etiam non admonuerunt homines non ut deum honorare, sed ut perniciosum daemone odisse illum, cui haec iniqua & turpia placeant? Quomodo ergo uerum isti deum colunt, qui nec Rhodijs, nec Salaminis, nec Heliopolitanis fugiendos esse prauos daemones signifi

significauit: nec malignū Iunonis spiritum, cui tris quotidie hoīes sacrificari solitū ab historia didicimus, contemnendum esse unq̄ dixit, nec Chios docuit, ne mēbratim crudelissime discerptum hominē Dionysio immolarēt, nec Tenedos similiter: nec prohibuit Mautorti hominē ubiq; offerri: Cur igit̄ eum colūt, qui uel liberos prauis dæmonibus iugulantes, nequaq; defendit, nec dixit in Laodicea Syriæ, ubi singulis annis uirgine litabatur, perniciosum dæmonem habitare, nec in Lybia atq; Arabia, ubi adolescentem sacrificantes, sub ara sepeliebāt. Hæc om̄ia uerus deus quē colunt, quomodo nō admonuit faciunda nō esse. Incestus etiam & adulteria uerus ille ac bonus deus quomodo nō docuit uero deo & bonis dæmonibus placere non posse: qđ nullus unq; preterq̄ uerus profecto deus noster, qui solus deus est, fecisse inuenit, Is enim per Mosē uniuersos præmonuit hoīes, nō esse colenda dæmonia, ecōtra ŷo repellenda contemnendaq; tanq; perniciosissimos spiritus, templaq; ipsorū ac cæri monias qbus honorant, sic esse delenda, ut nulla eorū extet memoria, qui adeo maleficiose humanū genus inuaserūt, tantamq; uictoriam amentia hominum cōsecuti sunt, ut si colligere in unum, q̄ ab historicis suis dicunt̄ uolueris, uniuersum istis scelestis orbē spiritibus subiectū fuisse inuenies, Græciam, Africā, Thraciā, Scythiā, prudentissimorū Atheniensium gentē, ipsam quoq; magnā urbē, siqdem etiam ibi dialibus homines iugulabant. Rhodum præterea, Salamina, insulas omnes, Chium, Tenedum, Arcadiā, Lacedæmona, Aegyptum, Phoeniciā, Libyam, Syriam, Arabiā, ubiq; usq; ad tēpora Saluatoris nostri, tam animalium, q̄ hominum cæde, & turpissimis pollutionibus perniciosissimos dæmones placabant, neque prius uitam hominum hæc mala reliq̄runt, q̄ Saluatoris nostri doctrinæ fulgor orbem illustrauerit. Historicos em̄ suos iam audiui mus ad Adriani usq; tempora, facinora & flagitia illā fuisse protensa. Eius uero imperatoris temporibus turpitudinem hanc omnem intellectā atq; contemptā fuisse. Illo uero maxime tempore salutaris euangelij p̄dicatio per orbem in modum fulguris cōruscabat. Mentuntur autem, quando rebus uicti prauis, se dæmonibus sacrificasse negant, Illos enim adorabant, illis homines cædebant, ad honorem illorum turpissima admittebāt flagitia, quos deos maximos &

i ij puta/

9. DE PRAEPARATIONE EVANGELICA.

putabant & appellabant. Saturnum enim, Iouem, Martem, Dionysum, Iunonem, Mineruam, Venerem, & sapientissimum atq; pulcherrimum Apollinē, optimos & maximos deos, ac deniq; Saluatores esse praedicant. Isti ergo perniciosissimi, illi daemones sunt. Nā si huiusmodi sunt, qui caede hominū gaudent (gaudent autem isti, quibus nisi homines immolentur, ferre nō possunt sceleratissimi certe spiritus esse conuincunt, siue ipsi talibus gaudeāt, quod dubitari nō potest, siue alijs hac offerri permittant. Cur enim si boni sunt spiritus, his sceleribus malignos placari daemones iubentur? cur adeo errare homines patiuntur, ut ad colēdos prauos daemones ignorantia deductos despiciantur? Cur huiuscemodi humanum genus seruire spiritibus nō dedignant, cum oporteat si boni dī sunt, longissime ab hominibus omnem falsam religionem diuina sua uirtute, praedicationeq; integra pellere? An pater bonus non negliget filium a prauis hominibus circumuentum, nec humanus dominus seruū, nec dux belli ad captiuitatem suos milites duci patietur, si aliquo eis poterit modo prouidere, nec pastor lupis pecudes tradet. Dī autē boni, qui miseros ut dicunt homines tetantur, qui pastores & Saluatores, reges, patres, & domini nuncupantur, inimicis daemonibus quasi atrocissimis baeluis homines, a quibus pie coluntur, crudeliter trucidandos tradent, nec propugnabunt & protegent imbecillum genus hominum, nec hostes & prauos spiritus tanq; immanes bestias longe a grege hominum fugabunt, nec docebunt homines, qui se, remq; suam illis commendant, non colendos, sed fugiēdos esse prauos spiritus? Quando igitur hoc nec faciunt, nec unquā fecerunt, imo uero e contra, oraculis atq; responsis suis homines immolari sibi petent, & turpissima flagitia in templis offerri, re ipsa patet pessimos & iniquissimos esse natura. Ad hanc quomodo deus aut bonus aliquis daemona gentibus unquam adorabitur, si bonum malum unquā conuenire potest, nisi lucem ac tenebras ad idem eocurre re posse contempdat. Quomodo autem dī sunt, aut omnino boni daemones, qui bonitate ab hominibus superantur? Iniquum enim Porphyrius scripsit, non dico homines solum, sed etiam quod multo minus est, animalia bruta occidere. Quare immolationes huiuscemodi modesto atq; prudenti uiro fugiendas, nec placandos spiritus sanguine

guine, sed animi uirtute repellendos consulebat. Mundum em̄ ani/
mum non inuadunt, quoniam eis dissimilis est.

Quod omnibus contemptis, deo inhærendum est.

CAPVT IX.

SI uero ciuitatibus necesse est hos etiã placare, nihil ad nos. Ci/
uitates enim etiam res externas, ut diuitias, & omnia que cor/
poris sunt, ut formam, bona esse confirmat, & horum contra/
ria mala. Pauci enim sunt in ipsis, qui animæ curam habeant.
Nos autē, quantū nobis possibile est, istis nō indigemus, sed omni
studio atq; opera deo similes fieri conamur. Quod fieri solet perfe/
ctiore uirtute, & uera de rebus opinione. E contra uero, prauis tam
dæmonibus q̄ hominibus, & omnibus qui caducis atq; materiali/
bus rebus gaudent, dissimiles esse studemus. Nō iniuria igit̄ philo/
sophus & dæmones contemnere debet, & diuinationes negligere.
Ea enim, quæ homines uaticinationibus petunt, negligit. Nō ergo
de matrimonio, non de mercibus, non de seruo, non de furto, nō de
alijs inanibus rebus, quas falsa opinione homines capiunt, ab extis
animalium quæret, sed ipse per se ipsum deo accedens, aternam so/
lummodo uitam quæret, quã toto animo desyderat. His v̄bis Por/
phyrius auguria & auspicatus & uniuersam diuinationem, quam
multi admirant̄, falsa opinione hominum constare aperte ostendit,
quibus philosophum nullo modo indigere dicit. Si ergo modestus
prudensq; uir ea fugit, quibus dæmones placantur, q̄ sunt gētilium
sacra sanguine animalium cōfecta, nemo priscorum prudens ac mo/
destus inuenit̄. Omnes enim ut diximus, ante Saluatoris nostri aduē/
tum, uel hominū sanguinem dæmonibus offerebant. Nemo ergo
secundū Porphyrium, prudēs modestusq; gentilium fuit. Præterea
ipse rationē sequens, sacra dæmonum refutat, & m̄undo animo esse
hortat̄, quem dæmones inuadere nequeunt, quoniã dissimiles sunt.
Apollo v̄o deus suus rursus enim homini cōparatus, inferior repe/
rietur p̄niciosissimo dæmoni, q̄a uidelicet ei amicus sit, pernicioso
enim perniciosus amicus est, sacrificandum consulit, quod ipse in li/
bro de responsis conscripsit. Cum enim uates festinaret quod que/
rebat inspicere, Apollo ei respondit, munera prius dæmoni offeren/
da esse dicens. Ratio autē humana duce, naturã his contraria facien